

Niet dat er helemaal niets zou moeten veranderen, maar dat zou vooral heel behoedzaam door een naast de synode stijl-1816 op te zetten nieuwe synode met vertegenwoordigers uit alle classes moeten gebeuren. Dat hij en zijn mede-opsteller van dit plan L.J. Blanson Henkemans deze grote synode eventueel wel 'kerkelijke constituanten' wilden noemen, grondwetgevende vergadering dus, tekent de sfeer van bedaard overleg waarin zij een en ander zich wensten te zien voltrekken.¹¹ Het besef dat de kerk door de ambten 'geregeerd' diende te worden, was hun vreemd.

Dit gold a fortiori voor de vrijzinnigen, die als er dan al een nieuwe top moest komen zich deze voorstelden als een door de kerkleden gekozen parlement dat er, gegeven het feit dat de gekozenen zich ongetwijfeld als richtingsvertegenwoordigers zouden gedragen, naar zou moeten streven dat het voornaamste doel dat de vrijzinnigen zich plaatselijk gesteld hadden, de 'evenredige vertegenwoordiging' van de diverse richtingen, ook via de reglementen (naam voor de hervormde kerkelijke wetten) doorgevoerd zou worden. Zelfs Slotemakers 'constituanten' riekte hun nog teveel naar Hoedemakers vergadering der ambten en dus naar leertucht die zij als hun eigen uitdrijving verstonden - en niet geheel ten onrechte.

Voor de confessionelen was immers het herstel van de grondslag der kerk, neergelegd in de belijdenisgeschriften, hoofdzaak. Juist om dat te bereiken streefden zij naar reorganisatie, naar herstel van het ambtelijk karakter der meerdere vergaderingen waardoor de getrapte besturenorganisatie (classicaal bestuur, provinciaal bestuur, algemene synode) als onkerkelijk afgeschaft zou kunnen worden. Immers, op allerlei wijzen was gebleken - het meest evident in het recente geval-Bähler - dat van deze besturenorganisatie nimmer de voorgeschreven 'handhaving der leer' verkregen zou kunnen worden, al waren er die nog wel iets van een 'orthodoxe' (= in meerderheid uit orthodoxe leden bestaande) algemene synode verwachtten. Maar dit was niet de confessionele hoofdlijn, volgens welke immers een orthodoxe algemene synode als voornaamste functie moest hebben, zichzelf op te heffen ten bate van de reorganisatie in de genoemde presbyteriaal-synodale zin. Dit vereiste een lange adem, teneinde via een stug volgehouden (stembus-)strijd aan de basis langzamerhand de besturen om te zetten. Menige confessionele kiesvereniging streed deze

11. Het valt op dat Hoedemaker, b.v. in zijn brochures *Het eerstegeboorterecht voor een schotel moes?* (1905) en *Wat staat 'de vrijmaking van de kerk' in de weg?*, (1906) op dit punt niet met de jongere ethische polemiseert. Hij doet dit wel tegen vrijzinnigen en tegen afscheidingstendenzen.